

N:o 12.

Ank. till Riksd. kansli den 18 mars 1893, kl. 12 midd.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om dels revision af riksdagsordningens valbestämmelser, dels ock utarbetande och framläggande af förslag till bestämmelser, åsyftande att trygga omröstningens hemlighet vid riksdagsmannaval.

Vid 1891 års riksdag framlade herr Ernst Beckman i två särskilda motioner dels ett förslag till val-lag och dels en hemställan om vissa stadganden att intagas i riksdagsordningen, allt i syfte att trygga valförrättningarnas behöriga gång och att undanröjda det nu rådande osäkerhetstillståndet, derunder valmännens rättigheter äfventyras i följd af oklara och olämpliga valföreskrifter eller valförrättares missförstånd och försummelser.

Endast ett bland de föreslagna stadgandena vann Riksdagens bifall. Såsom hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antogs ett tillägg till § 25 riksdagsordningen af innehåll att, om valsedlar till större antal än hälften äro ogilda och detta finnes inverka på valets utgång, nytt val skall anställas.

I motion n:o 205 inom Andra Kammaren anför nu herr Beckman, att en bestämmelse, sådan som den ofvan nämnda, visserligen skall

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 3 Saml. 5 Häft. (N:o 12).

undanröjda ytterligare en betänklighet oegentlighet utöfver dem, som blifvit aflägsnade genom den år 1888 vidtagna ändring af § 19 riksdagsordningen, hvarigenom bestämdes, att man för att vara valbar ej vidare behöfde under minst ett år hafva egt valrätt inom valkretsen. Men allt fortfarande qvarstå, enligt herr Beckmans åsigt, många anledningar till berättigadt missnöje med gällande bestämmelser; och hänvisar motionären i afseende härå till den utredning, som lemnats i hans motion n:o 2 vid 1887 års senare riksdag om vallag samt i motionen n:o 1, rörande samma fråga år 1891. Alldeles oberoende af den uppfattning, man må hysa om en utsträckning af valrätten och sannolikheten för denna reforms snara genomförande, borde man, fortsätter motionären, kunna enas om att göra, hvad som genom lagstiftningen kan göras, för att valen må gifva ett korrekt uttryck åt valmännens önsknings, då ju valrättens tryggande ligger i hvars och ens intresse, hvilken politisk åskådning, han än må hylla. Det är icke för någon ett uppbyggligt skådespel, att valprocesser anställas om, hvilka som skola blifva representanter, och det är i högsta grad stridande mot vår författnings anda, att, såsom icke sällan sker, domstolen i stället för valkorporationen tillsätter riksdagsman.

Ehuru motionären för sin del föreställer sig, att förr eller senare behovet af en val-lag skall befinnas oafvisligt, har han dock trott det vara lämpligt att bringa under Riksdagens ompröfning ett förslag, åsyftande en revision af riksdagsordningens bestämmelser i afseende på sättet för valens kungörande och förrättande, valprotokolls insändande, röstlängds giltighet och dylikt. Han anser sig så mycket hellre böra göra en sådan hemställan, som dels Andra Kammaren år 1891 med stor majoritet biföll en i sådant syfte afgifven reservation vid konstitutionsutskottets utlåtande med anledning af hans då framlagda förslag till val-lag, och dels utskottet i motiveringen till sitt afstyrkande utgick från den uppfattning, att »oegentligheterna» icke varit af den beskaffenhet, att de, i den mån de skulle anses påkalla förändrade stadganden, ej skulle kunna utan stor svårighet afhjelpas genom förändringar, förtydliganden eller fullständiggande i vissa bestämda afseenden af de bestämmelser, som nu ordna valförhållandena.

Motionären hemställer med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta företaga en revision af riksdagsordningens valbestämmelser och för Riksdagen framlägga de förslag, som deraf kunna föränledas.

I en annan, likaledes inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 63, anför herr *Henrik Hedlund*, bland annat, hurusom användningen af färgade valsedlar vid riksdagsmannaval i sjelfva verket är detsamma som en öppen omröstning på de i sedlarna upptagna namn, men att härigenom lemnas fritt fält för otillbörliga inflytelser af olika slag på den väljandes fria vilja, såsom påverkningar af fruktan och af hänsyn. Han visar med exempel, huru man i andra länder gått tillväga för att trygga omröstningens hemlighet, och hemställer, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till bestämmelser, åsyftande att på tillfredsställande sätt trygga omröstningens hemlighet vid riksdagsmannaval.

Utskottet anser, i likhet med herr Beckman, att riksdagsordningens valbestämmelser böra fullständigas och förtydligas. Redan den mångfald af mot hvarandra stridande uppfattningar, som vid dessa bestämmelsers tillämpning uppstått, och den mängd valprocesser, som särskildt på senare tider anstalts, torde tillräckligt ådagalägga vigten och nödvändigheten af en sådan revision. Framläggandet af ett förslag till nya valbestämmelser förutsätter emellertid en fullständig kännedom om de efter riksdagsordningens fastställande på hit-hörande område förekomna rättsfall, men då de undersökningar, som för vinnande af en sådan kännedom äro erforderliga, icke lämpligen kunna inom Riksdagen företagas, torde Riksdagen böra, på sätt herr Beckman föreslagit, anhålla om Kongl. Maj:ts medverkan till ändamålets vinnande.

Beträffande herr Hedlunds motion får utskottet anmärka, att det hos oss häfdvunna omröstningssättet icke, så vidt utskottet har sig bekant, visat sig medföra några afsevärda olägenheter. Något behof att i detta afseende vidtaga någon ändring lär således icke förefinnas, men äfven om det kunde anses nödigt att vidtaga åtgärder till betryggande af omröstningens hemlighet, torde i allt fall denna fråga icke behöfva göras till föremål för särskild framställning till Kongl. Maj:t.

I enlighet med hvad ofvan blifvit anfördt, får utskottet hemställa:

1:o) att herr Hedlunds motion icke måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd; men

2:o) att Riksdagen måtte, med bifall till herr Beckmans motion, i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta företaga en revision af riksdagsordningens valbestämmelser och för Riks-

dagen framlägga de förslag, som deraf kunna för-
anledas.

Stockholm den 17 mars 1893.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Reservationer:

mot utskottets hemställan i 2:dra punkten:

af herrar *Bergius* och *Helander*, som, enär de af motionären föreslagna utförliga valbestämmelser icke torde vara af behovet påkallade och icke heller torde leda till det af motionären afsedda mål, ansett att utskottet bort hemställa, att motionen icke måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd; samt

af herrar *Gustaf Berg*, *Behm* och *Rudebeck*, hvilka yttrat:

»Då motionären icke bestämt angifvit, hvilka valbestämmelser den föreslagna revisionen skulle afse, och då, såsom han äfven sjelf framhåller, de af honom antydda oegentligheterna delvis redan äro undanröjda, delvis än mer blifva det genom ett till grundlagsenlig behandling hvilande ändringsförslag, samt således i allt fall för det närvarande en så omfattande förändring i de stadganden, hvarom fråga är, som motionären synes ifrågasätta, icke är påkallad af verkligt behof, hemställa vi, att icke heller herr Beckmans motion må föranleda till någon Riksdagens åtgärd.»

Herrar *Ljungman* och *Alin* hafva velat tillkännagifva, att de ej deltagit i behandlingen inom utskottet af ofvan omnämnda frågor.